

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА В ЗДО: ПРИНЦИПИ ПОБУДОВИ ТА МЕТОДИ ВЗАЄМОДІЇ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Катерина Вінченко

спеціаліст I категорії,
практичний психолог,

Центр розвитку дитини «Дельфін»

м. Новоград-Волинський,

E-mail: kvitkovska-katyusha@gmail.com

Кожна дитина – особлива, це беззаперечно. Але все ж є діти, про яких говорять «особливі» не для того, щоб підкреслити унікальність здібностей, а задля того, щоб відмітити ті особливі потреби, які відрізняють їх від інших дітей. Незалежно від стану здоров'я, наявності фізичного чи інтелектуального порушення, кожна людина має право на повноцінне життя, освіту, якість якої не відрізняється від якості освіти решти людей. Саме цей принцип є основним в організації інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Успішний розвиток дитини із особливими освітніми потребами залежить від умов сімейного виховання, водночас дуже важливо вчасно включити дитину у корекційно-розвивальний процес у дитячому садку. Це може бути спеціальний дошкільний навчальний заклад, або інклюзивна група у закладі дошкільної освіти. У будь-якому випадку дитина буде навчатися в умовах, які забезпечать ранню корекцію її психофізичного розвитку. Для того, щоб корекційний розвиток і навчання проходили успішно необхідна соціалізація таких дітей в ЗДО.

Переживання дитиною емоційного благополуччя є головною умовою її нормального формування. Емоційне благополуччя свідчить про те, що дитина задоволена своєю діяльністю, взаєминами в дитячому колективі, керівництвом з боку дорослих.

Вивчення емоційного благополуччя, останнім часом набуває все більшої актуальності, особливо це стосується дошкільнят із особливими освітніми потребами в період перебування їх у дошкільному закладі. Інтерес цей викликаний тим, що кількість таких дітей постійно збільшується. Від цього багато в чому залежить результативність психологічної діяльності, сформованість знань, умінь, навичок у дітей, що сприяють подальшій соціалізації інклюзивних дітей.

Формування у дітей соціальної компетентності прямо пов'язане з розвитком емоційної регуляції дитиною своєї поведінки та діяльності. У моральному вихованні та формуванні міжособистісних стосунків провідну роль відіграють соціальні емоції. Моральний розвиток дитини, формування в неї навичок соціальної компетентності, виховання почуттів варто розпочинати з розвитку її емоційної сфери. Важливим у становленні особистості маленької людини є розуміння нею власних почуттів і емоцій. Свою індивідуальність дитина виявляє через можливість виражати емоції та почуття, програючи ситуації самовираження. Також варто розвивати у дошкільників здатність до емпатії, чутливість до емоційного стану інших людей.

Протягом останніх років в закладах дошкільної освіти звичайного типу все більше і більше з'являються інклюзивні групи. В нашому закладі 2 таких групи, по 3 дитини у кожній. Тому маю можливість поділитись досвідом з чого можна розпочати свою роботу практичного психолога з дітьми з ООП.

Психологи, які починають працювати з дітьми з ООП, зіштовхуються з безліччю труднощів: по-перше з такими дітьми важко знайти контакт; по-друге, традиційні прийоми корекції не завжди ефективні. Робота з дітьми з ООП вимагає постійного оновлення колекційного процесу та впровадження інноваційних корекційних технологій, мета яких:

формування компетентностей – різнопланових навичок адаптації до сучасного життя та соціалізації; формування готовності до самозбереження через самодисципліну та мобілізацію особистісних сил та можливостей організму; формування уявлення про багатовимірність освітнього та корекційного процесу.

Кваліфікований і творчо налаштований психолог завжди знайде можливість на базі традиційних методів корекції, які роками давали йому високі показники розвитку, знайти шляхи підвищення ефективності своєї роботи завдяки використанню новітніх технологій.

Нетрадиційні методи роботи, які можна використовувати у корекційно-розвивальній роботі для дітей з ООП [1, с. 52]:

- ✓ Технологія раннього навчання Глена Домана;
- ✓ Методика Су-джок терапії;
- ✓ Методика Марії Монтессорі;
- ✓ Пальчиковий театр;
- ✓ Тісто пластика;
- ✓ Логоритміка;
- ✓ Ниткографія;
- ✓ Елементи методу АВА-терапії

Арттерапевтичні методики:

- ✓ Музикотерапія;
- ✓ Кольоротерапія;
- ✓ Пісочна терапія;
- ✓ Крупотерапія.

Система неперервної спеціальної допомоги, що охоплює всі етапи життя, дає найефективніші результати у роботі з дітьми з ООП. Головне не боятися експериментувати, шукати індивідуальний підхід та урізноманітнювати свій психологічний інструментарій.

Дуже важливо навчити дитину з самого дитинства не засуджувати інших і не боятися «особливих» дітей, вміти співчувати, бути толерантними. Поговорити з дошкільниками про важливе допоможуть добрі мультфільми, в яких закладена глибока ідея:

- ✓ «Подарунок»
- ✓ Мультфільм «Про Діму»
- ✓ «Маленька каструлька Анатолія»
- ✓ «Акуратна історія»
- ✓ «Струни»
- ✓ «Тамара»
- ✓ «Секрет Маела»
- ✓ «Дивовижні речі трапляються»

А для педагогів, щоб краще зрозуміти дітей з особливими освітніми потребами, раджу переглянути такі фільми:

- ✓ Серфер душі (2001 р., США, драма);
- ✓ Та, що створила чудо (1962 р., США, драма);
- ✓ Сьогодні я піду додому один (2014 р., Бразилія, драма, мелодрама);
- ✓ Зірочки на землі (2007 р., Індія, драма);
- ✓ Я теж (2009 р., Іспанія, драма).

Поради педагогам, які працюють з дітьми з особливими освітніми потребами:

1. Батьки мають право володіти усією інформацією, що стосується їхньої дитини, і обов'язок фахівця – надавати таку інформацію.
2. Інформацію треба подавати батькам зрозумілою мовою, доступно.
3. Завдання педагогів – не просто дати інформацію, а й бути готовими роз'яснити її, дати відповіді на запитання, якщо потрібно, ще раз повернутися до конкретної теми на запит батьків.

4. Намагатися наблизити навчальні завдання до потреб і можливостей дитини з ООП.
5. Сприяти створенню у дитячому колективі атмосфери доброзичливості, справедливості й терпимості.
6. Надавати індивідуальну підтримку, але при цьому не відокремлювати дітей з ООП від основної групи дітей.
7. Педагоги повинні також усвідомлювати, що батьки сприймають інформацію дещо іншим, «емоційним» каналом зв'язку, а тому бути чутливими до того, що ті ж факти, які вони можуть сприймати одним способом, батьки можуть сприймати зовсім по іншому. Тому фахівцям важливо бути особливо тактовними, коли представляють інформацію, намагатися не просто подавати інформацію, а й бути чутливими до того, як її сприймають батьки.
8. Співпрацювати з усіма учасниками команди супроводу.

Список використаних джерел:

1. Діти з розладами аутистичного спектра: план корекційно-розвиткової роботи / Юрченко Л. О. та ін.; упоряд. В. В. Семизорова. Вид. 4-те, без змін. Тернопіль: Мандрівець, 2020. 104 с.
2. Перший український сайт для батьків та дитячих психологів: веб-сайт. URL: <https://dytpsycholog.com/2015/06/15/> (дата звернення: 31.10.2022).